

AH's op de Bahama's

Verslag Buitenlandbeurs 2014

Yvonne Jansma, Jolanda Willems

Hoe krijg je de lachers op je hand? Door te zeggen dat je werkplekonderzoeken gaat doen op de Bahama's. En dan ook nog met subsidie van de NVvA. "Zeker op het strand?" was een veel gehoorde vraag. Een werkplekonderzoek op het strand was zeker mogelijk geweest, aangezien er op het strand hard wordt gewerkt. Door badmeesters, door tractorbestuurder die iedere morgen het strand glad trekken, en natuurlijk door de talloze verkopers van souvenirs en andere prullaria.

"Onze" werkplekken" bevonden zich echter niet op het strand, dus daar waren we minder te vinden dan iedereen misschien zou denken. We waren wel te vinden in "echte" bedrijven en daarover willen we graag wat ervaringen delen met de lezers van de NVvA Nieuwsbrief (zoals wij ook gedaan hebben op het Symposium van afgelopen maart). In dit stuk gaan we nog wat nader in op de bevindingen van onze bezoeken aan de bedrijven, op de aanbevelingen en op de follow-up die hieraan is gegeven door middel van trainingen.

De Bahama's is een land dat bestaat uit zo'n 700 eilanden. Slechts een klein deel is bewoond, zo'n 25 eilanden. Het land heeft ongeveer 400.000 inwoners. De helft hiervan leeft op het eiland New Providence waar ook de hoofdstad Nassau is gelegen. Door de vele rijke mensen die op de eilanden zijn neergestreken, lijkt het met armoede wel mee te vallen. De verschillen tussen arm en rijk zijn echter zeer groot.

De PAHO (Pan American Health Organization: een regionale afdeling van de WHO) heeft op de Bahama's een kantoor om de overheid bij te staan bij de organisatie van de publieke gezondheidszorg voor de bevolking. Samen met een overheidsinstantie van de Bahama's was de PAHO in 2013 een project begonnen om het beheer van chemische stoffen te verbeteren. In 2014, toen het project bijna voltooid was, werd duidelijk dat er nog veel onbekend was omtrent het gebruik, de opslag en verwerking van chemicaliën. Ook was niet duidelijk hoe groot de blootstellingsrisico's waren voor de werknemers in de Bahama's.

De PAHO zag in dat het noodzakelijk was om arbeidshygiënische kennis erbij te halen om de bovenstaande vragen te beantwoorden. Een arbeidshygiënist zou daarnaast ook kunnen kijken of er nog andere risicofactoren van belang zijn.

Industrie en gezondheidszorg

Per jaar doen een miljoen toeristen het land aan. Geen wonder dus dat het toerisme de belangrijkste “industrie” is. Nassau (New Providence) voorziet in haar inkomen, behalve uit het toerisme, vooral door het aanbieden van (financiële) diensten. De grootste industriële bedrijven zijn te vinden in Freeport, op het eiland Grand Bahama. Het systeem waarin de industrie op dit eiland functioneert, is niet vergelijkbaar met Nederland. De bedrijven opereren in een soort vrijstaat.

In de jaren '50 van de vorige eeuw heeft een Amerikaan voor weinig geld een stuk land gekocht in ruil voor de aanleg van een zeehaven, een luchthaven en wegen en het bieden van werkgelegenheid. Belasting wordt er nauwelijks geheven.

Verder vinden er op de andere eilanden landbouwactiviteiten plaats en in min of meerdere mate ook bouwactiviteiten. De grootste twee eilanden hebben ziekenhuizen, op de kleinere bewoonde eilanden zijn er gezondheidsposten.

Bevindingen

Voor ons project hebben we de eilanden Grand Bahama en New Providence bezocht, waarbij we vijf industriële bedrijven hebben gezien op Grand Bahama en diverse stakeholders hebben gesproken. Daarnaast hebben we verschillende werkplekken gezien in toerisme, industrie, politie en MKB (bouw, onderhoud en dergelijke). Gezien de vraagstelling hebben we gekeken naar:

- kennisniveau werkplek gerelateerde risico's
- veiligheidscultuur
- grootste arbeidshygiënische risico's
- mogelijke verbeterpunten

Tijdens ons project vielen ons ook zaken op, die lagen in de structuur en de organisatie. Deze hebben we uiteindelijk ook toegevoegd aan onze adviesrapportage aan de PAHO. Onderstaand een korte weergave van de bevindingen per onderwerp.

Kennisniveau werkplekgerelateerde risico's

De kennis over arbeidshygiënische risico's is in de Bahama's en ook binnen industriële bedrijven heel beperkt aanwezig. Denk hierbij aan lasrook, gevaarlijke stoffen, fysieke belasting, biologische agentia en (in mindere mate) geluid.

Chemische stoffen hoeven binnen de Bahamas niet te worden geëtiketteerd. Er is onvoldoende kennis aanwezig over het uitvoeren van een risicobeoordeling voor de blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Schattingsmodellen zijn onbekend en worden dus niet gebruikt. Ook is er weinig kennis hoe metingen moeten worden uitgevoerd (of waarnaar). Tenslotte ontbreekt ook de kennis om metingen te kunnen beoordelen. Ook over de risico's van fysieke belasting en hoe deze belasting te bepalen ontbreekt de kennis.

Binnen de private industriële bedrijven is wel veel kennis over veiligheid en over specifieke onderwerpen aanwezig. Niet omdat de overheid dit eist, maar omdat een moedermaatschappij dit vraagt of vanwege de specifieke interesse of ervaring van een persoon. Deze kennis blijft meestal binnen de muren van het bedrijf. We hebben een aantal goede praktijken gezien op het gebied van arbeidshygiëne die mogelijk bruikbaar zijn voor anderen binnen de Bahama's. Voorbeelden hiervan zijn de lektesten voor adembescherming bij de elektriciteitscentrale, en preventiemaatregelen tegen de Legionella bacterie op de scheepswerf. Tot slot is er weinig tot geen kennis over het doen van gezondheidkundige onderzoeken in relatie tot risico's op het werk. Er worden binnen de bedrijven met de beste bedoelingen gezondheidkundige onderzoeken gedaan, maar vaak zonder enige relatie met de risico's in die bedrijven.

Veiligheidscultuur

Er is bijna geen aandacht voor preventie van beroepsziekten. Dit komt vooral omdat er praktisch geen kennis is om de arbeidshygiënische risico's te herkennen, met uitzondering van geluid, waar enige aandacht voor is. Concrete voorbeelden hiervan zijn:

- Op de vraag aan een bouwopzichter hoe zij omgingen met "silica" kon hij vertellen: "That is nice stuff to put on the wall. Good for isolation."
- Tijdens laswerkzaamheden bij één van de grootste werkgevers in de Bahama's waren metingen uitgevoerd naar zuurstof en CO. Die uitkomsten vielen binnen de normen, zodat ze er van uitgingen dat de risico's waren beheerst.

Binnen de grotere industriële bedrijven met een buitenlandse eigenaar is veiligheid wel een belangrijk thema. De bedrijven die we gezien hebben, hebben allemaal voor dit onderwerp een verantwoordelijk persoon aangewezen die moet toezien op naleving van de veiligheidsregels. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan het 'uiterlijke vertoon'. Overal moeten persoonlijke beschermingsmiddelen worden gedragen (helm, bril, schoenen) en er zijn borden die vermelden hoeveel dagen al zonder ongevallen wordt gewerkt. Of de verplichte PBM ook een daadwerkelijk nut dienen, is van minder belang.

Binnen de zorg zijn risico's t.a.v. biologische agentia en fysieke belasting op hoofdlijnen wel bekend, maar de werkcultuur die daarbij zou moeten horen, is niet aanwezig. Dat hier grote veranderingen nodig zijn, wordt ook in een deel van deze sector herkend. Bij kleinere bedrijven en hotels lijkt de aandacht voor arbeidsomstandigheden niet tot de prioriteiten te behoren.

Grootste arbeidshygiënische risico's

De grootste risico's die wij hebben gezien tijdens onze bezoeken worden veroorzaakt door blootstelling aan lasrook, oplosmiddelen, dieseluitlaatgassen en silica in de industrie en de bouw, aan biologische agentia (met name in de gezondheidszorg) en door zware fysieke belasting (overal te vinden). De risico's worden soms onbedoeld en onbewust in stand gehouden omdat PBM's op de verkeerde plek gedragen worden of niet op de juiste manier (kapje voor adembescherming over een baard).

Mogelijke verbeterpunten

Onze aanbevelingen lagen (natuurlijk) in het verlengde van de bevindingen. De aanbevelingen waren met name bedoeld voor de overheid van de Bahama's (Arbeidsinspectie) en de PAHO. Grofweg komen onze aanbevelingen neer op het volgende:

- Zorg voor bewustwording binnen de overheid, de gezondheidszorg en de industrie dat de aanpak van werkplek-gerelateerde risico's belangrijk is;
- Vergroot de kennis over arbeidshygiënische risico's en hoe deze aangepakt kunnen worden. Betrek hierbij de relevante partijen zoals de arbeidsinspectie, de industriële bedrijven en de artsen (herkenbaarheid van beroepsziekten). Maak hierbij gebruik van bestaande kennisbronnen; er is veel beschikbaar op internet.
- Organisatorische maatregelen, zoals het gebruik maken van de "Early adaptors" en reeds aanwezige goede praktijken.

Follow-up

Binnen het project is op verschillende manier een follow gegeven:

- Bespreken van bevindingen met directeur arbeidsinspectie Bahama's, PAHO, Department of Environmental Health Services (DEHS) en de milieudienst van het industriepark in Grand Bahama.

- Een tweetal trainingen van arbeidsinspecteurs: een basistraining voor twee groepen arbeidsinspecteurs op twee eilanden en een verdiepende training voor arbeidsinspecteurs van vier eilanden en adviseurs van DEHS.
- Bijdrage (presentatie) aan een nationale bijeenkomst over preventie van beroepsziekten binnen de gezondheidszorg, met preventiemedewerkers van verschillende ziekenhuizen en klinieken, vakbond, vertegenwoordigers van ministerie Volksgezondheid en de PAHO.
- Een adviesrapportage voor de PAHO, zodat zij bevindingen en aanbevelingen kunnen opnemen binnen het bestaande programma.

Terugblik

We zijn ongelofelijk blij dat de NVVA een buitenlandbeurs in het leven heeft geroepen om een bijdrage te kunnen leveren aan het verspreiden van arbeidshygiënische kennis in het buitenland. Hoe belangrijk dit kan zijn hebben we letterlijk ondervonden tijdens onze bezoeken aan de Bahama's. Aan de trainingen namen zeer gemotiveerde mensen deel, die alle kennis en kunde opzogen. Ook op de bijeenkomst met de gezondheidszorg waren zeer gemotiveerde mensen aanwezig die nut en noodzaak tot verandering inzagen.

De directeurs van de grote industriële bedrijven, investeerden al veel geld in veiligheid en waren zich er geheel niet van bewust dat er nog andere risico's waren. Mogelijk hebben we ook in dit proces een steentje mogen bijdragen.

Natuurlijk is er nog een lange weg te gaan. Discussies over het overtuigen van management inzake de noodzaak om ook risico's op lange termijn te beheersen, zijn hetzelfde in de Bahama's als hier in Nederland. Dat geldt ook voor de muren die er tussen organisaties bestaan. Tot slot heeft de buitenlandbeurs een goede bijdrage geleverd aan ons eigen werkplezier en onze blik op de arbeidshygiënische ontwikkelingen in het buitenland.

*Yvonne Jansma, HIS, Preventpartner;
Jolanda Willems, Preventpartner*

Mail: info@preventpartner.nl

Training arbeidshygiëne op de Bahama's